

Agnes, acht maanden zwanger, op vakantie in Bakkum

Agnes (rechtsboven op de trap) op de middelbare school

'Er is niets gebeurd vannacht, houd ik mijzelf voor, bijna niets.'

Op haar vijftiende kreeg Agnes Klitsie een dochter die ze direct afstand. Het grote zwijgen begon en duurde 31 jaar.

TEKST: ELLA WEISBROD

Het verhaal van een afstandsmoeder

Geen tranen meer

de seksuele revolutie. Agnes is vijftien als ze zwanger raakt. Lange tijd deelt ze haar geheim uitsluitend met twee zussen, maar dan komt het moment waarop ze de zwangerschap niet langer kan verbergen. De wanhoop is zo groot dat ze overweegt een eind aan haar leven te maken. Tijdens een doktersbezoek krijgt haar moeder de waarheid te horen. Na de schok stelt die aan haar man voor, het kind als nakomertje in het gezin op te nemen, maar hij beslist dat het geadopteerd zal worden.

HET GROTE ZWIJGEN

Op een zaterdagavond bevalt Agnes onder een valse naam in het ziekenhuis van een dochter, bijgestaan door haar moeder. De verpleegster brengt het kind weg. De volgende dag mag ze naar huis. *"Het is vijf uur in de middag, ik ga ons huis binnen. Mijn broers en zussen zitten in de woonkamer. We groeten elkaar. Niemand vraagt iets. Om zes uur eten we. Ik help met de vaat. (...) Er is niets gebeurd vannacht, houd ik mijzelf voor, bijna niets."*

En zo begint het grote zwijgen: *"Wij zwegen wanneer er iets gebeurde. Wij zwegen wanneer we ergens mee zaten. Wij zwegen, wanneer ons iets was overkomen waar we erg van geschrokken waren."*

Dat was, schrijft ze, de natuurlijke omgang binnen dit gezin. Het paste ook in de geest van de tijd én in de dorpse omgeving.

GEEN TRANEN MEER

Agnes Klitsie: "Ik denk dat de combinatie tijd, geloof en streek een dodelijke mix is geweest. Ik blokkeerde, was alleen bezig met overleven. Dan zijn er geen tranen

meer. Ik dacht: ik knip het eruit en dan is het weg. Maar zo is het niet. Toen ik na dertig jaar zei dat ik mijn dochter wilde zoeken, vroeg mijn moeder: 'Heb je dan nog wel 'ns aan haar gedacht?' Dat verbaasde me zo! Waarom zou ik niet aan haar hebben gedacht?' Goede vrienden moedigden haar aan om op zoek te gaan. Agnes twijfelde, maar uiteindelijk besloot ze dat ze niets te verliezen had. Eind 1997 meldde ze zich bij de o.a. hierin gespecialiseerde organisatie Fiom voor een intakegesprek.

DE ONTMOETING

Agnes had geluk: haar zoektocht duurde kort. Wonderlijk genoeg was haar dochter gelijktijdig naar haar op zoek gegaan. Eerst wisselden moeder en dochter brieven en foto's uit en op 11 februari 1998 volgde de eerste ontmoeting.

"We zeiden niets. We deden een paar stappen terug en namen elkaar op."

te. De lucht werd geklaard. Agnes is dankbaar dat zij altijd contact heeft gehouden met de vader van haar kind, zodat Lotte ook hem heeft kunnen ontmoeten. Haar boek is daarom ook een oproep aan vaders die niet durven zoeken. "Ik begrijp niet," zegt ze, "dat er moeders zijn die de weg naar de vader afsnijden. Een kind heeft er recht op hem te kennen. Er zijn zo'n 25.000 afstandsmoeders en ik kan me niet voorstellen dat al die mannen slechteriken zijn. Vaak waren het zelf nog kinderen, net als mijn vriendje van toen, dat zeventien was."

BELANGELOZE LIEFDE

Agnes: "Er zijn altijd keuzemomenten in je leven. Dan vraag je je af wat er gebeurd zou zijn als je linksaf was afgeslagen in plaats van rechtsaf. Maar het leven neemt zijn eigen loop. Wat op mijn pad komt, accepteer ik. De schoonheid van het mysterie van het bestaan is mij

Er is eindelijk gepraat over schuld en schaamte. De lucht werd geklaard

Keken ooit twee mensen met zo'n intense aandacht naar elkaar?" Lotte, zoals ze door haar adoptiefouders was genoemd, brak de spanning met een grapje. In de tijd daarna groeit een gezonde band die zich, schrijft Agnes, uitbreidt tot een zeshoek: 'zij/ik/de biologische vader/mijn ouders/haar moeder/mijn zussen.' Lottes adoptievader is overleden. De ouders van Agnes hebben hun nieuwe kleinkind met warmte ontvangen. Er is eindelijk gepraat over schuld en schaam-

te. En verder ben ik zelf verantwoordelijk voor mijn daden. Terugkijkend weet ik, dat het niet anders had gekund. Ik kon mijn kind toen niet zelf opvoeden. En Lotte is een prachtig mens geworden. Wat ik erg vind is, dat een baby niet meteen in de armen van een adoptiefouder wordt gelegd. Geef het de kans om zich vanaf het eerste begin te hechten!" Ze schreef het boek, samen met Jeroen Hoogenboom, om haar dochter uit te leggen in welke tijd en omstandigheden haar biologische moeder opgroeide. Hoe

Het 3^e Testament

ze zich voelde. Want nog te vaak, zegt ze, worden afstandsmoeders afgeschilderd als harteloze vrouwen. Maar in haar visie beleeft de afstandsmoeder in zekere zin de puurste vorm van liefde die er kan bestaan, want hij is belangeloos.

"Deze moeder, immers, gaf niets, maar kreeg ook niets terug."

Het boek leverde veel reacties op. Agnes: "Ik zie hoe mijn geschiedenis zich herhaalt, vooral bij allochtone meisjes, die niet met hun ouders kunnen praten over wat hen overkomt. Voor hen zou ik graag iets doen. Het zijn vrouwen in de verdrukking. Uit die wereld kom ik zelf, en ik wil hen helpen uit dat isolement te raken."

Agnes Klitsie & Jeroen Hoogenboom: *Tijd van onschuld*, uitg. Forum, € 18,95.

HET DERDE TESTAMENT | NEDERLAND 2 | NCRV | ZATERDAG | 18.55

In de uitzending ook de Vlaamse schrijfster Saskia Reusens en haar boek *Borsten en leraar Johan 't Hart die met een collega op zijn school een offensief begon tegen grof taalgebruik in de klas*.

Agnes Klitsie nu